

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการปกป้องและการบริหารงานขององค์กรปกครองท้องถิ่น วัตถุประสงค์หลัก ก็คือ การตอบสนองนโยบายการกระจายอำนาจของภาครัฐสู่องค์กรปกครองท้องถิ่น ซึ่งประเทศไทย แบ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกเป็น ๕ รูปแบบ คือ องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์กรบริหารส่วนจังหวัด และการปกครองรูปแบบพิเศษ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ซึ่งในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบจะมีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและเพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการพัฒนาท้องถิ่นในการดำเนินงานขององค์กรปกครองท้องถิ่น จึงเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของประชาชนจำนวนมาก ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งให้ความสำคัญแก่ ประชาชนในท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่น ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘๑ ภายใต้บังคับมาตรา ๑ รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนาณัขของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณูปะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาในพื้นที่ ท้องถิ่นใด มีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ ย่อมมีสิทธิจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (บัว นาคร, ๒๕๕๑ : ๔๘)

การรวมกลุ่มกันของภาคประชาชนในรูปแบบต่างๆ ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น เพื่อขับเคลื่อนประเด็นปัญหาความเดือดร้อนที่ส่งผลกระทบต่อสังคมหรือตรวจสอบถ่วงคุณภาพใช้อำนาจของรัฐบาลนั้น เป็นภาพที่ได้เกิดขึ้นในสังคมไทยมาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นกลุ่มต่างๆ ได้มีการประสานเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายของกลุ่มประชาสังคมในระดับต่างๆ เป็นโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปะอันเป็นปัจจัยเกื้อหนุนพัฒนาการของบูรณาการประชารัฐ ที่ต้องอาศัยการพนับปะของผู้คน ได้มาสัมพันธ์ร่วมกันทำงาน การที่จะส่งเสริมให้ประชาชนมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่อสังคม และรับรู้สิทธิประโยชน์ของตนเอง และหัวใจของการเกิดประชาสังคม ก็คือ การสร้างจิตสำนึกคุณธรรมของพลเมือง เพราะ คำว่า “พลเมือง” คือ รายภูที่เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครอง เช่น ช่วยตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ การมีส่วนร่วมในการออกแบบประเทศ ในการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ในโครงการภาครัฐที่มีผลกระทบต่อประชาชนและสังคมโดยรวม

ในปัจจุบันข่าวเกี่ยวกับการทุจริตคอร์ปชั่นในองค์กรปกครองท้องถิ่น ซึ่งการทุจริตดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานและความเชื่อมั่นต่อระบบองค์กรปกครองท้องถิ่นของประชาชน แม้ว่าการกระทำทุจริตจะเป็นการกระทำการของบุคคลผู้มีอำนาจในองค์กรปกครองท้องถิ่นแต่ประชาชนก็จะมีความเชื่อว่าเป็นการกระทำการขององค์กรเพระบุคคลที่อยู่ในองค์กรกีเปรี้ยบเสมือนตัวแทนขององค์กรซึ่งก็จะไม่มีความแยกหรือแตกต่างในการทำงาน แม้ว่าประเทศไทยจะมีระบบการตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองท้องถิ่น แต่การทุจริตดังกล่าว กลับดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและพัฒนาเทคนิคและวิธีการทุจริตเงินงบประมาณแผ่นดินหรือกลุ่มที่ใช้ในการ lut เลี้ยงในการปฏิบัติงานระเบียง ให้สามารถทำการทุจริตได้อย่างปลอดภัย ซึ่งการทุจริตคอร์ปชั่นต่างๆ นั้น ต้องมีพฤติกรรมอันเป็นที่ประกาย หรือมีการกล่าวหารือเรียนว่าการดำเนินการซื้อ การซื้อ การแลกเปลี่ยน การเช่า การจำหน่ายทรัพย์สิน การได้รับสัมปทานหรือการได้รับสิทธิใดๆ ขององค์กรปกครองท้องถิ่น เมื่อไม่มีผู้ร้องเรียน นักการเมืองท้องถิ่นหรือผู้เกี่ยวกับการเสนอราคาในองค์กรปกครองท้องถิ่น ก็ย่อมจะสามารถหลีกเลี่ยงการรับผิดได้ ซึ่งหน่วยงานที่กำกับดูแลองค์กรปกครองท้องถิ่นมีหลายหน่วยงาน ทั้งในระดับอำเภอ จังหวัด และส่วนกลาง โดยอำเภอและจังหวัดจะทำหน้าที่กำกับดูแลและการปฏิบัติงาน เป็นหลัก ทั้งการอนุมัติ การรายงาน และการตรวจสอบในแต่ละปี นอกจากนี้ยังมีสำนักงาน ตรวจสอบแผ่นดินภูมิภาคที่เข้าไปตรวจสอบด้วยแต่ไม่สามารถเข้าไปตรวจสอบองค์กรปกครองท้องถิ่น ได้อย่างทั่วถึง เพราะสำนักงานตรวจสอบแผ่นดินจะตรวจสอบตามเอกสาร เพียงแต่ทำเอกสารให้ถูกต้อง ตามระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ และเริ่งลำดับขั้นตอนการทำงาน วันเวลาในบันทึกต่างๆ ให้ถูกต้อง ชัดเจน ก็สามารถหลีกเลี่ยงการตรวจสอบได้ ซึ่งตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.2542 มีผลกระทบกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐทุกคนที่มีอำนาจหน้าที่ในการอนุมัติ การพิจารณา หรือดำเนินการใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเสนอราคาทุกครั้ง มีส่วนร่วม หรือมีส่วนสนับสนุนในการกระทำความผิดหรือละเว้นไม่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ อันมีผลทำให้ปัญหาในเรื่องนี้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น จึงกำหนดให้การกระทำการดังกล่าวเป็นความผิดทางอาญา

เพื่อเป็นการปราบปรามการกระทำ รวมทั้งกำหนดลักษณะความผิดและกลไกในการดำเนินการเอาผิดกับผู้กระทำการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ใจเด็ด พรชัยยา, 2551 : 1-14) การทุจริต หรือคอร์ปชั่น หมายถึง การฉ้อราษฎร์บังหลวง หรือ ภัยชาวบ้าน หมายถึง การโกรกิน แต่ไม่ว่าจะใช้คำอะไร ความหมายก็คือ การได้ผลประโยชน์ตอบแทนในวิถีทางที่ผิดด้วยความไม่เป็นธรรม ไม่ถูกศีลธรรม /non ธรรมและคุณธรรม เพราะฉะนั้น ทั้งหมดก็เขียนอยู่กับการที่แต่ละคนคิดว่ามีศีลธรรม non ธรรม และคุณธรรมในตัวเองมากแค่ไหน

การทุจริตมีความหมายคลอบคลุมไปถึงการที่ผู้มีอำนาจใช้อำนาจที่ตนมีอยู่แสวงหาประโยชน์ของส่วนรวมมาเป็นของตน ด้วยวิธีการกำหนดนโยบาย ออกกฎหมาย กฎ ระเบียบต่างๆ

เพื่อให้อื้อต่อการที่คนจะได้ผลประโยชน์ ลักษณะการทุจริตเชิงนโยบาย การทุจริตโดยใช้วิธีการออกกฎหมายเพื่อให้คนแองและพรรคพากของตนได้อภิสิทธิ์ และแสวงหาผลประโยชน์โดยที่ไม่สามารถอ้างกฎหมาย กฎ ระบุนิยมได ๆ มากล่าวว่ากระทำการทุจริต ผู้กระทำการทุจริตในลักษณะดังกล่าว จึงไม่ใช่ผู้กระทำผิดกฎหมายและมักจะมีการยกฟ้องเมื่อถูกฟ้องร้อง รวมทั้งสังคมโดยทั่วไปก็เกิดความกังขาว่าทุจริตหรือไม่

การทุจริตในอดีตส่วนใหญ่มักเป็นเรื่องของปัจเจกชนหรือกลุ่มคนเพียงไม่กี่คนที่ร่วมมือกระทำการเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง และเมื่อยังคงมีปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบโดยปัจเจกชน หรือคนกลุ่มน้อยอยู่แต่ผลประโยชน์ไม่รุนแรงเท่ากับการทุจริตในบุคปัจจุบันซึ่งเป็นการทุจริตแบบครบทั้งระบบเป็นวัฏจักรและเครือข่ายทุจริตคอร์รัปชัน เกิดขึ้นทุกระดับและอย่างเป็นระบบ เป็นกระบวนการร่วมมือของกลุ่มนักการเมือง ข้าราชการ และนักธุรกิจทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเกิดจาก การที่กฎหมายอ่อนแอขาดประติทิพัยในทางปฏิบัติ เน้นการปราบปรามทุจริตโดยการตัดสินแบบอิงหลักฐานที่จะเข้าถึงผู้กระทำผิด ได้ยาก และกระบวนการดำเนินการโดยทั่วไปไม่สามารถจะเข้าถึงนายใหญ่และผู้มีอิทธิพลต่าง ๆ ประกอบกับผู้เสียหายส่วนใหญ่ไม่กล้าเข้าแจ้งความร้องเรียน หรือเป็นพยาน การรณรงค์ปราบปรามเป็นไปอย่างฉบำจุของทางราชการเพื่อผลประโยชน์เฉพาะหน้า ไม่ต่อเนื่อง และเป็นการเลือกปราบเฉพาะลูกแฝา ทั้งหมดนี้ทำให้ผู้มีอิทธิพลและนายใหญ่ในครอบของข้าราชการ นักการเมือง นักธุรกิจ สามารถอยู่รอดและเติบโตได อีกทั้งสามารถรอน้อมและต่อรองกันเพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองจนเป็นกลุ่มอิทธิพลที่สามารถครอบครองข่ายผลประโยชน์ นำไปสู่ความได้เปรียบในการได้เดินทางการเมืองทั้งระดับห้องถีนและระดับชาติ บุคลากรของเครือข่ายสามารถแสวงหาอำนาจมีบทบาทหน้าที่และอำนาจทางการเมืองที่จะคุ้มครองและเสริมเครือข่ายการประพฤติ มิชอบให้อยู่เหนือกฎหมายทั้งในและนอกรัฐสภา เกิดการใช้อำนาจผูกขาดอย่างไม่ เป็นธรรม ซึ่งนำไปสู่การประกอบและหรือสนับสนุนธุรกิจในอกกฎหมายที่ทำรายได้สูงกว่า โดยใช้การประกอบธุรกิจอื่นบังหน้าทั้งนี้ดันเหตุที่ส่งเสริมให้กระทำการทุจริตดังกล่าว คือผู้ทุจริตมักจะมีแนวคิดว่ามีโอกาสที่จะหลุดพ้นจากการกระทำการความผิดเนื่องจากสามารถพึงพากลุ่มผู้มีอิทธิพลที่มีอำนาจทางการเมือง ส่งผลต่อแนวคิดที่ต้องการเสียงเนื่องจากรู้สึกว่าการกระทำการทุจริตคุ้มค่า เพราะมีช่องทางในการหลีกเลี่ยงกฎหมายออกจากนี้บังหลุดพ้นจากการลงโทษ หรือการดำเนินคดีของคนในสังคม เนื่องจากสังคมไทยมักจะนิยมชูบผู้มีอำนาจ และผู้มีฐานะทางสังคม (อุทิศ ขาวเชียร์, 2550 : 39)

นอกจากนี้เครือข่ายการทุจริตคอร์รัปชันมีการขยายอิทธิพล อำนาจ และเสริมสมรรถนะ การประพฤติมิชอบ ได้อย่างกว้างขวาง มีการแทรกแซงทางการบริหารและองค์กรตรวจสอบ ทั้งการก่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจและสังคม การแห่งขันทางธุรกิจที่ไม่ยุติธรรม การข่มขู่ ประทุร้ายทางสีทิช ร่างกายและทรัพย์สิน การเรียกเก็บค่าคุ้มครอง ค่าเชื้า หุ้นลง ส่วย ซึ่งเป็นการลิด落ตอนบน

ประเทศไทย เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนตลอดจนระบบการบริหารงานของรัฐ ให้เสื่อมประสิทธิภาพ ทำให้การพัฒนาถูกครอบครัวทั้งทำให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ในการประกอบการที่สูญเสียและขาดความปลดปล่อยในชีวิตและทรัพย์สิน

เพราะไม่ต้องมีภาระค่าใช้จ่ายที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย นอกจากนี้สาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่เกิดประสิทธิผลเท่าที่ควร

สำหรับการทุจริตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ถูกจับตามองจากสังคมภายนอกว่ามีการทุจริตครองรั้งชั้นวางให้การถ่ายโอนการกิจและงบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่ามีมาตรการคุ้มครองด้านมาตรการเชิงกฎหมาย เช่น การกำกับคุ้มครองด้านการตรวจสอบทางการเงิน การบัญชี การจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตาม และมาตรการให้อำนาจทั้งผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอในการให้ความเห็นชอบข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี รวมทั้งการกำกับคุ้มครองความประพฤติที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียที่ขัดต่อการประเมินผลประจำปี ประชาชนที่สำคัญยังมีกลไกที่เป็นองค์กรอิสระต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบ การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ศาลปกครอง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจสอบเงินแผ่นดิน และผู้ตรวจสอบอยู่แล้วในหมายฯ ส่วนก็ตาม แต่ก็ยังมีปัญหาการทุจริตและการครองรั้งชั้นให้เห็นอยู่โดยทั่วไปในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และยังเห็นว่าปัญหาการทุจริตและการครองรั้งชั้นนั้นคุกคามความมั่นคงของประเทศไทย ทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและความเจริญของประเทศไทย

เป็นที่ยอมรับกันว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในระดับล่าง หรือชุมชนมากที่สุด และเมื่อมีการถ่ายโอนการกิจต่างๆ ที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. กำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการกิจที่ต้องปฏิบัติ และงบประมาณเพิ่มขึ้นจำนวนมาก ซึ่งการกิจเหล่านี้เป็นการกิจที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน เช่น การจัดสร้างสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การสังคมสงเคราะห์ การสาธารณสุข การจัดการทางการศึกษา การจัดสร้างสาธารณูปโภค การผังเมือง การโบราณสถาน การรักษาความสงบเรียบร้อย การจัดเก็บรายได้ เพื่อนำมาพัฒนาความเจริญในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรูปแบบการบริหารงานประกอบบุคลากรทั้งภาครัฐและภาคประชาชน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ และรองรับการกิจต่าง ๆ ให้บรรลุถึงเป้าหมายของการกระจายอำนาจ และเป็นไปตามกฎหมายกำหนด

จากการกิจต่าง ๆ จำนวนมาก ที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งในการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ นั้น ในปัจจุบันมีปัญหาในหลาย ๆ ด้าน เช่น ปัญหาการบริหารงานบุคคล ปัญหาการขาดแคลนบุคลากร สำหรับปัญหาใหญ่ที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียในการบริหารจัดการขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นให้แก่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งคือ ปัญหาด้านความไม่สงบในการบริหารจัดการ หรือการเกิดการทุจริตในการใช้งบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะการจัดซื้อจัดจ้าง

การจัดซื้อจัดจ้าง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันนี้ ประชาชนหรือภาครัฐ เองยังไม่สามารถเข้าตรวจสอบได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ปัญหาที่พบได้ในปัจจุบัน คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองให้ความร่วมมือกับผู้รับเหมาในการซื้อประมูล แม้รัฐจะออกมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันและแก้ไข เช่น การกำหนดให้มีการประเมินผลงานอินเตอร์เน็ต หรือการกำหนดให้มีการประกาศซื้อจัดจ้างให้พร้อมทั้งทางสถานที่ราชการต่างๆ หรือทางอินเตอร์เน็ต แต่ปัจจุบัน เป็นที่พิสูจน์ได้ว่าไม่สามารถป้องกันการทุจริตหรือการซื้อประมูลได้เลย ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศเป็นอันมาก ตัวอย่าง เช่น ถนนไม่ได้คุณภาพตามมาตรฐานกำหนด ทำให้เกิดการเสียหายอย่างรวดเร็ว ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะต้องนำงบประมาณไปเพื่อซ่อมแซมถนนดังกล่าวแทนที่จะนำงบประมาณไปใช้ในการกิจกรรม หรือก่อสร้างถนนเพิ่มเติม

ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ มีคดีความเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากทั้งทางด้านการปกครองอาญา หรือในส่วนของคดีแพ่ง ซึ่งปัญหาเกิดจากข้อพิพาททางปกครอง กับ เอกชน หรือหน่วยงานรัฐ การฟ้องหรือถูกฟ้อง ในการทำสัญญาซื้อจัดจ้างกับเอกชน การออกข้อบัญญัติขององค์กรบริหารส่วนตามอำนาจหน้าที่ ข้อขัดข้องในการปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนจากกระทรวง ทบวง กรม และ ซึ่งการดำเนินการในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ส่วนหนึ่งเป็นหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่อีกส่วนหนึ่ง เป็นปัญหาของการขาดบุคลากรผู้มีความรู้ความชำนาญด้านกฎหมายเข้ามาทำงานหน้าที่ให้คำปรึกษา หรือปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย เมื่อปัจจุบันจะมี นักกฎหมายหรือ นิติกร ประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ ก็ตาม โดยอำนาจหน้าที่ของนิติกรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันนี้ คือ ให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหา และตรวจสอบข้อกฎหมายต่างๆ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่อย่างไรก็ตาม อำนาจหน้าที่ของนิติกรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนี้ ยังไม่มีกฎหมายบัญญัติรองรับการปฏิบัติหน้าที่อย่างชัดเจน และการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ก็อยู่ภายใต้การตัดสินใจของผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งทำให้การปฏิบัติหน้าที่หรือการปฏิบัติงานของนิติกรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันเป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะต้องตกลอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นบางแห่งนั้นไม่ได้สนใจในบทบัญญัติของกฎหมาย หรือความถูกต้องเท่าที่ควร กรณีที่เห็นได้ชัด คือ การท้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำงบประมาณเข้าไปพัฒนาพื้นที่ของเอกชน เช่น การทำถนนหรือการที่ปรับปรุงท้องถิ่น หรือสมานชิกสภาพท้องถิ่นเข้ามายื่นขอได้เดียวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ

หลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการบริหารอีกในลักษณะหนึ่งซึ่งมีความสำคัญกับการบริหารราชการไทยโดยได้ถูกนำมาประยุกต์ครั้งแรกโดยธนาคารโลก ในปี 1989 หรือ พ.ศ. 2532 (พาสุก พงษ์ไพจิตร, 2547 : 24) เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหวังว่าจะเป็นกลไกขับเคลื่อน โครงสร้างทางการเมือง กระบวนการนำงานจากทางการเมืองไปใช้ในการบริหารจัดการประเทศและ กระบวนการในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ธรรมาภิบาล ซึ่งตรงกับคำจำกัดความว่า Good Governance เป็นการบริหารที่มีคุณธรรม ความดี ความถูกต้องทางด้านการบริหารภาครัฐ ธรรมาภิบาลเป็นหลักการ บริหารแนวใหม่ (New Public Management) ที่เกิดขึ้นหลังจากการประชุมทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ที่เมืองมินเนาپอลิส ในปี ค.ศ. 1986 ในประเทศไทยรัฐอเมริกา (วีระศักดิ์ เกรียงเทพ, 2547 : 13) ซึ่งถือว่าเป็น การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ของการบริหารจัดการภาครัฐที่แต่เดิม จากบทบาทของภาครัฐที่มีต่อ ประชาชนมาสู่บทบาทของภาคประชาชนที่มีความสำคัญด้านชุมชนมากขึ้น จากกระบวนการทัศน์การปกครอง ไปสู่ความเป็นธรรมาภิบาล (จรัส สุวรรณมาลา, 2546 : 15) ในขณะเดียวกันรัฐบาลได้กำหนดกระบวนการ ในการประเมินคุณภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมุ่งพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผล ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นองค์กร ที่ใกล้ชิดกับประชาชนทั้งในส่วนพื้นที่ที่เป็นชนชนเมืองและชนชนชนบท ซึ่งเป็นชนชนที่มี ความเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ ตั้งคุณ การเมืองและเทคโนโลยี จึงย่อมส่งผลกระทบให้เกิดปัญหา ด้านต่างๆ อย่างมากมาย เช่น ปัญหาการเร่งขันทางการเมือง ปัญหาความไม่โปร่งใสในการบริหารราชการ ปัญหาในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง การสมยอมในการประมูลงานภาครัฐ ปัญหาความไม่เท่าเทียมกัน ในการให้บริการภาครัฐ การทำงานล่าช้า การขาดการมีส่วนร่วม การเรียกรับเงินจากผู้รับเหมา และปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ทำให้เกิดความเสียหายต่อประเทศชาติเป็นอย่างมาก

จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้เขียนมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของ บุคลากรในการป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันการจัดซื้อจัดจ้างในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักธรรมาภิบาล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันการทุจริตและเป็น การค้นหาวิธีการหรือมาตรการอื่นที่น่าจะดีกว่าที่มีอยู่ในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นการจัดซื้อจัดจ้างในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นการจัดซื้อจัดจ้างในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

3. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นการจัดซื้อจัดจ้างในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย

ในการศึกษาระดับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้เขียนได้กำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นการจัดซื้อจัดจ้างในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อยู่ในระดับมาก

2. การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นการจัดซื้อจัดจ้างในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อยู่ในระดับมาก

3. การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นการจัดซื้อจัดจ้างในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้เขียนได้ศึกษาระดับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นการศึกษานักบุคคลการในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้เขียนได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของบุคลากรในองค์กรปกครองท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล จังหวัดประจำวันคือขั้นธ์ โดยใช้แนวทางการมีส่วนร่วมของบุคลากรตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 5) มาตรา 3/1 ประกอบด้วย ด้านการกำหนดนโยบาย ด้านการปฏิบัติ ด้านผลประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผล และพระราชบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 8 (3) (4) (5) มาตรา 39 43 44 และการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการประจำ ข้าราชการการเมือง ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจำวันคือขั้นธ์ จำนวนรวมทั้งสิ้น 2,938 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ข้าราชการประจำ ข้าราชการการเมือง ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อาสาสมัครหรือปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดประจำวันคือขั้นธ์ โดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของเครชีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวนรวมทั้งสิ้น 341 คน แล้วใช้การสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

4. ตัวแปรที่ศึกษา ในครั้งนี้ ได้แก่

4.1 ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ สมรส การศึกษา ตำแหน่ง และรายได้ และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันการจัดซื้อจัดจ้างในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล จังหวัดประจำวันคือขั้นธ์ ด้านการกำหนดนโยบาย ด้านการปฏิบัติ ด้านผลประโยชน์ และด้านการติดตาม และประเมินผล

4.2 ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันการจัดซื้อจัดจ้างของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตาม หลักธรรมาภิบาล จังหวัดประจำวันคือขั้นธ์

5. ขอบเขตระยะเวลา ระยะเวลาในการศึกษาในเดือนพฤษภาคม 2552 - เดือนกรกฎาคม

2553

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน การพัฒนาทั้งในการแก้ไขปัญหาและป้องกันปัญหาโดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการคิดคิริเริ่ม ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมวางแผน ตัดสินใจและปฏิบัติตามแผน ร่วมตรวจสอบการใช้อำนาจวัธุกรະดับ ร่วมติดตามประเมินผลและรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบถึงประชาชน ชุมชนและเครือข่ายทุกรูปแบบ ในพื้นที่ ใน 4 ด้าน คือ ด้านการกำหนดนโยบาย ด้านการปฏิบัติ ด้านผลประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผล

ด้านการกำหนดนโยบาย หมายถึง การเข้าประชุมกำหนดนโยบาย เสนอความคิดเห็น พิจารณาการจัดสรรงบประมาณ และเสนอชื่อนบุคคลเป็นกรรมการในการดำเนินงานป้องกันปัญหา การทุจริตครรภ์ปั้นในการจัดซื้อจัดจ้างของ อบท.

ด้านการปฏิบัติ หมายถึง การเป็นผู้ประสานงาน ควบคุมดูแล ปรับปรุงแก้ไขปัญหารือ อุปสรรค เป็นกรรมการในการพิจารณาการจัดซื้อจัดจ้าง และเป็นกรรมการตรวจรับพัสดุและครุภัณฑ์ ของ อบท.

ด้านผลประโยชน์ หมายถึง การได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินการเข้าร่วมการป้องกันปัญหาการทุจริตครรภ์ปั้น เกิดประโยชน์ต่อ อบท. โดยตรง ช่วยลดปัญหาการทุจริตใน อบท.

ด้านการติดตามและประเมินผล หมายถึง การควบคุมติดตามและประเมินผล ตรวจสอบ คุณภาพและปริมาณงานกับงบประมาณที่ อบท. ใช้

หลักธรรมาภิบาล หมายถึง หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี มีความถูกต้อง เป็นธรรม สุจริต โปร่งใส มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นกลไกหรือแนวทางในการดำเนินงาน ที่มุ่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน ใน 6 ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

หลักนิติธรรม หมายถึง การตรวจสอบอย่าง gere ระเบียบข้อบังคับ และกฎหมาย ให้ทันสมัยและเป็นธรรม ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและสมาชิก โดยมีการยินยอมพร้อมใจและถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม

หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดและเชื่อถือมั่นในความถูกต้องดีงาม ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความอดทนอยู่หมัดเพียง ความมีระเบียบวินัย

หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้ใจซึ่งกันและกันของหน่วยงานมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา และสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้โดยการปรับปรุงระบบและกลไกการทำงานขององค์กร มีความโปร่งใสและประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกตลอดจนมีระบบหรือกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการสร้างความไว้วางใจ และช่วยให้การทำงานของภาครัฐและเอกชนปลดลอกจากการทุจริตคอร์รัปชัน

หลักความมีส่วนร่วม หมายถึง การให้สังคมที่ประชานมีส่วนร่วมรับรู้และร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจสำคัญ ของสังคม

หลักความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นและตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถให้บรรลุความสำเร็จ صدقถือตามกฎหมายและหลักเกณฑ์ ของทางราชการที่เกี่ยวข้องปฏิบัติงานอย่างมีจิตสำนึกรับผิดชอบหน้าที่ สังคม ประชาชน ประเทศไทย โดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้รับบริการและส่วนรวมเป็นสำคัญ รวมทั้งยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ตลอดจนพร้อมแสดงข้อเท็จจริงในการประกอบภารกิจต่อสาธารณะ สามารถชี้แจงเหตุผลได้และพร้อมต่อการตรวจสอบจากสาธารณะ

หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดด้วยความประหยัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทำให้งานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารต้องทราบหนักกว่ามีทรัพยากรค่อนข้างจำกัด ดังนี้ในการบริหารจัดการจำเป็นจะต้องมีหลักความประหยัดและคุ้มค่า ซึ่งจำเป็นจะต้องดึงจุดมุ่งหมายไปที่ผู้รับบริการหรือประชาชน โดยส่วนรวม

การทุจริตคอร์รัปชัน หมายถึง การกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นการกระทำชั่วและผิดกฎหมาย โดยมีเจตนาที่จะหลีกเลี่ยงกฎหมาย รวมทั้งการกระทำที่ขัดต่อตำแหน่งหน้าที่และสิทธิของผู้อื่น นอกเหนือไปยังหมายถึงการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งประชาชนไว้วางใจกระทำการผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ โดยการรับหรือยอมรับประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น

การจัดซื้อจัดจ้าง หมายถึง กระบวนการในการจัดซื้อหรือจัดจ้างที่จะบ่งบอกว่า จัดซื้อหรือจ้างทำพัสดุชนิดไหน จำนวนเท่าใด ในเวลาใด และจะจัดซื้อจัดจ้างอย่างไร เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานได้ทันเวลา มีปริมาณ คุณภาพ ราคาน้ำหนึ่งและสมประโยชน์ในการใช้งาน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: อบต. หมายถึง ราชการส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการบริการสาธารณะตามกฎหมายเพื่อประโยชน์สูงของชุมชนในท้องถิ่นนั้น ในการวิจัยครั้งนี้หมายความถึงองค์กรปกครองท้องถิ่นในเขตจังหวัดประจำศูนย์ขั้นรุ่นที่ 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษารั้งนี้ ผู้เขียนขอกำหนดกรอบแนวคิด โดยใช้การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันการจัดซื้อจัดจ้างของบุคลากรในองค์กรปกครองท้องถิ่น ตามหลักธรรมาภิบาล จังหวัดประจำวันครีขันธ์ ผู้เขียนได้ศึกษา แนวคิดการปักครองท้องถิ่น แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการจัดทำงานประจำ ระบุเป็นสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ระบุเป็นพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต มาตรการกลไกป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามรัฐธรรมนูญ ทฤษฎีการจัดการตามระบบราชการ ทฤษฎีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล และพระราชนิรโทษว่าด้วยหลักเกณฑ์และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

สถานภาพส่วนบุคคล

1. เพศ
2. อายุ
3. สถานภาพสมรส
4. การศึกษา
5. ตำแหน่ง
6. รายได้

ตัวแปรตาม

การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการป้องกัน ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครอง ท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล จังหวัด ประจำวันครีขันธ์

1. ด้านหลักนิติธรรม
2. ด้านหลักคุณธรรม
3. ด้านหลักความโปร่งใส
4. ด้านหลักความมีส่วนร่วม
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ
6. ด้านหลักความคุ้มค่า

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของ บุคลากรในการป้องกันปัญหา การทุจริตคอร์รัปชัน

1. ด้านการกำหนดนโยบาย
2. ด้านการปฏิบัติ
3. ด้านผลประโยชน์
4. ด้านการติดตามและประเมินผล

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทราบระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล จังหวัดประจำบุรีรัมย์
2. ทราบการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล จังหวัดประจำบุรีรัมย์ แตกต่างกัน ตามสถานภาพ ส่วนบุคคล
3. เป็นข้อมูลในการวางแผนป้องกันการการทุจริตคอร์รัปชั่นของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล จังหวัดประจำบุรีรัมย์
4. เป็นข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการการทุจริตคอร์รัปชั่นของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล จังหวัดประจำบุรีรัมย์

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ	ห้องสมุดงานวิจัย
วันที่ 21 พฤษภาคม 2555	191064
เลขทะเบียน.....	
เลขเรียกหนังสือ.....	